

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΚΑΙ
ΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕ
ΤΑΒΑΣΗΣ**

**Δ.Α. Προγράμματος «Δίκαιη
Αναπτυξιακή Μετάβαση»
Μονάδα Α2: Αξιολόγηση και
Επιλογή Πράξεων**

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ταχ. Δ/ση : Μέρλιν 5, Αθήνα
Ταχ. Κώδικας : 10671

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: Έγκριση αρχείου Συχνών Ερωτήσεων - Απαντήσεων για τη Δράση:
**«Ευκαιρία Ενδυνάμωσης Υφιστάμενων ΜΜΕ των Ηπειρωτικών Περιχών Δίκαιης
Αναπτυξιακής Μετάβασης».**

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε για το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98) που διατηρήθηκε σε ισχύ με τη διάταξη του άρθρου 119 παρ.22 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
2. Το ν. 4622/2019 (Α' 133) για το «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
3. Τις διατάξεις του ν. 4872/2021 (Α' 247) «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης και άλλες επείγουσες διατάξεις».
4. Το ν. 4914/2022 (Α' 61) για τη «Διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, σύσταση ανώνυμης εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις » όπως ισχύει.
5. Την υπ' αριθ. 52552/20-05-2022 ΥΑ με θέμα «Τοποθέτηση Προϊσταμένου της Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ 2021-2027» (ΑΔΑ: 93ΜΟ46ΜΤΛΡ-ΤΟΣ).
6. Το π.δ. 77/2023 (Α' 130) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων – Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων».
7. Το π.δ. 79/2023 (Α' 131) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
2021-2027

8. Την υπ' αριθ. Υ21/22.12.2025 (Β'7190/31.12.2025) Απόφαση Ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Νικόλαο Παπαθανάση.
9. Το π.δ. 82/2023 (Α' 139) «Μετονομασία Υπουργείου - Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού -Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 77/2023 (Α'130) - Μεταβατικές διατάξεις
- 10.Την υπ' αρ. 211765ΕΞ/04-12-2025 (ΦΕΚ 6506/Β/2025) Υπουργική Απόφαση με θέμα: Τροποποίηση της υπ' αρ. 653/17-01-2024 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντικατάσταση των υπουργικών αποφάσεων υπ' αρ. 45903/04-05-2022 (Β' 2303) και υπ' αρ.25544/21-03-2023 (Β' 1957)» (Β' 462), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 162235/6-11-2024 (Β' 6143) όμοια, ως προς τα άρθρα 3, 4, 6 και 10 αυτής.
- 11.Το άρθρο 63 «Ρυθμίσεις για την εύρυθμη λειτουργία των αναπτυξιακών προγραμμάτων – Τροποποίηση περ. α) παρ. 1 και προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 34, τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 35 ν. 4914/2022» του Ν. 5140/2024 «Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις (ΦΕΚ 154/Α/30.09.2024)».
- 12.Την υπ' αριθμ. 4434/18.01.2022 (Υ.Ο.Δ.Δ. 20) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για το διορισμό Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης όπως ανανεώθηκε με την υπ' αριθμ. 9296 ΕΞ [2] 2025/20.01.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ' 16) Κοινή Απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.
- 13.Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.
- 14.Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.
- 15.Την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής, CCI 2021EL16JTPR001/ 16.6.2022, για την έγκριση του προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» για στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» στην Ελλάδα.
- 16.Την υπ' αριθμ. C(2025) 5684 final 11.08.2025 εκτελεστική απόφαση για την τροποποίηση της απόφασης C(2022) 3943 για την έγκριση του προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021 – 2027».
- 17.Τον προγραμματισμό έκδοσης προσκλήσεων σύμφωνα με το από 10-10-2025 επικαιροποιημένο έντυπο Ε.Ι.1_1 του Συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου 2021-2027.
- 18.Το υπ' αρ. πρωτ. 190400ΕΞ/03.11.2025 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα: «Έγκριση τεύχους εξειδίκευσης υπ' αριθ. 44.1 για τη Δράση ΕΣ 8 – Δράση 1.2.11: Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων σε ηπειρωτικές περιοχές Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 2021-2027».
- 19.Την υπ' αριθ. 219574/17.12.2025 Απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021-2027» για την έγκριση, μέσω της 4^{ης}

Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής των δράσεων των τευχών εξειδίκευσης 44.1.

20. Την υπ' αριθ. 114274/28-11-2022 (Β' 6131) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (έλεγχος δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 38 του ν. 4914/2022 – Α' 61)».
21. Την υπ' αριθ. 114947/29-11-2022 (Β' 6132) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
22. Την υπ' αριθ. 110565/17-11-2022 (Β' 5958) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 (ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α' 61))» όπως τροποποιήθηκε με τη με Α.Π. 8542/02.05.2024 (Β' 2855) Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Τροποποίηση της υπ' αρ. 110565/17.11.2022 υπουργικής απόφασης «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 [ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α' 61)]» (Β' 5958).
23. Την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2016/C 262/01) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
24. Τον Καν.(ΕΕ) 2023/2831 της 13ης Δεκεμβρίου 2023 (OJ EL L 15.12.2023) σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.
25. Τον Καν (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014)
26. Το με αρ. πρωτ. 92415/ΕΥΚΕ 6282/28-8-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες και Παρότρυνση τήρησης διαδικασιών προς φορείς που εμπλέκονται στην χορήγηση κρατικών Ενισχύσεων».
27. Το με αρ. πρωτ.115150/ΕΥΚΕ 4023/2-11-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα: «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων».
28. Η με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 εγκύκλιος της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».
29. Το με αρ. πρωτ. 112292/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1359/27-11-2023 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Διευκρινίσεις στις οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων» και ειδικότερα της συνημμένης σε αυτό επιστολής της ΕΥΚΕ με αρ. πρωτ. 31523/ΕΥΚΕ 446/19-3-2018.
30. Η με αρ. πρωτ. 217542 ΕΞ 2025/12-12-2025 ΚΥΑ «Λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος σημασίας (ΠΣΣΚΕΗΣ) - Εθνικό Κεντρικό Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας» (Β' 6936)
31. Το με αρ. πρωτ. 8093/27-01-2023 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης «Αποστολή 3ης τεχνικής οδηγίας σχετικά με τη συμμόρφωση

των δράσεων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 με την Αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm-DNSH)».

32. Την με αρ. 198558 ΕΞ 2024/31-12-2024 (7405 Β') Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με Θέμα: «Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων, και της διαδικασίας αναφορικά με τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ), όπως περιγράφεται στο άρθρο 56 του Ν. 4914/2022 (Α' 61), όπως ισχύει».
33. Η υπ' αριθ. πρωτ. 86884/12.09.2022 Εγκύκλιος για την εξειδίκευση των Προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027» της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ. Το από 11/12/2025 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (ΑΠ εισερχ.: ΥΠΕΘΟΟ 216451/ΕΥΚΕ 1651/11-12-2025) της Δ. Α. Προγράμματος ΕΣΠΑ "Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση" έγγραφο της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ για την αποστολή σχεδίου πρόσκλησης για διατύπωση γνώμης από την ΕΥΚΕ.
34. Το με Α.Π.: ΥΠΕΘΟΟ 222434/19.12.2025 /ΕΥΚΕΧΕ 1651 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα Διατύπωση Γνώμης για την πρόσκληση της Δράσης «Ευκαιρία Ενδυνάμωσης Υφιστάμενων ΜΜΕ των Ηπειρωτικών Περιοχών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης».
35. Την με αρ. πρωτ. οικ. 27270 ΕΞ 2026/16/02/2026 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με Θέμα: Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ευκαιρία Ενδυνάμωσης Υφιστάμενων ΜΜΕ των Ηπειρωτικών Περιοχών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης». (Α/Α 21745, Κωδικός 1.2.11)
36. Την με αρ. πρωτ. οικ. 73743 ΕΞ 2026/2026 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με Θέμα: Πρώτη (1η) τροποποίηση της Πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ευκαιρία Ενδυνάμωσης Υφιστάμενων ΜΜΕ των Ηπειρωτικών Περιοχών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης». (Α/Α 21745, Κωδικός 1.2.11)
37. Το από 12-05-2026 Ενημερωτικό Σημείωμα του Προϊστάμενου της Δ.Α. του Προγράμματος ΔΑΜ.
38. Την με Α.Π. 77875 ΕΞ 2026/18-05-2026 Εισηγήση του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Την έγκριση του συνημμένου αρχείου Συχνών Ερωτήσεων Απαντήσεων για τη Δράση «Ευκαιρία Ενδυνάμωσης Υφιστάμενων ΜΜΕ των Ηπειρωτικών Περιοχών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» για την αποσαφήνιση και διευκρίνιση σημείων της Αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης και των Παραρτημάτων αυτής.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2021-2027 ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Κοινοποίηση:

- ΕΦΕΠΑΕ
- ΜΟΔ, Τομέας Εφαρμογών Πληροφορικής και Ψηφιακής Τεχνολογίας

Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Διοικητή ΕΥΔΑΜ
- Προϊστάμενο Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ
- Προϊστάμενοι Μονάδων Α1, Α2, Β1 & Γ ΔΑ ΕΣΠΑ-ΔΑΜ
- Εθνική Αρχή Συντονισμού
- Αρχή Πιστοποίησης
- ΕΥΚΕ
- ΕΥΣΕ

ΤΥΠΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ:

- Ερώτηση:** Οι εντάξεις θα γίνουν κατά προτεραιότητα;

Απάντηση: Η μεθοδολογία αξιολόγησης που θα εφαρμοστεί είναι η συγκριτική. Δηλαδή θα εξεταστούν/αξιολογηθούν όλες οι αιτήσεις και θα εγκριθούν αυτές οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως επιλέξιμες (πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής), συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία και ο Π/Υ της Δράσης ανά γεωγραφική περιοχή παρέμβασης, επαρκεί για την κάλυψη της αναλογούσας Δ.Χ.. Η διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης περιγράφεται στο κεφάλαιο 9.2 της Πρόσκλησης της Δράσης.
- Ερώτηση:** Μπορεί να γίνει υλοποίηση δαπανών σε περισσότερους από έναν τόπους υλοποίησης;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, η υλοποίηση δύναται να αφορά σε εγκατάσταση/εγκαταστάσεις που βρίσκεται/βρίσκονται εντός των γεωγραφικών ορίων ενός από τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ).
- Ερώτηση:** Κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης υπάρχει υποχρέωση υποβολής εγγράφου αδειοδότησης;

Απάντηση: Η υποχρέωση αδειοδοτικού εγγράφου αφορά σε έναν από τους ΚΑΔ που διαθέτει η επιχείρηση, εφόσον υπάρχει σχετική απαίτηση. Σε περίπτωση που επιχείρηση διαθέτει ΚΑΔ για τους οποίους απαιτείται έγγραφο αδειοδότησης και ΚΑΔ για τους οποίους δεν απαιτείται, θα πρέπει να υποβάλλει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένα αδειοδοτικό έγγραφο. Η υποχρέωση προσκόμισης αδειοδοτικού εγγράφου ισχύει για κάθε τόπο υλοποίησης (εφόσον υφίσταται πάνω από ένας τόπος υλοποίησης).
- Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση επιθυμεί να μετεγκατασταθεί σε νέο χώρο/έδρα εντός επιλέξιμης για τη Δράση Γεωγραφικής Περιοχής. Μπορεί να υποβάλλει αίτηση χρηματοδότησης στη Δράση;

Απάντηση: Είναι δυνατή η μετεγκατάσταση επιχείρησης εντός επιλέξιμης Γεωγραφικής Περιοχής.
- Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση επιθυμεί να ιδρύσει νέο υποκατάστημα σε επιλέξιμη, για τη Δράση, Γεωγραφική Περιοχή. Είναι αυτό αποδεκτό στη Δράση;

Απάντηση: Είναι αποδεκτή η ίδρυση νέου υποκαταστήματος σε επιλέξιμη, για τη Δράση, Γεωγραφική Περιοχή και η υποβολή αίτησης χρηματοδότησης στη Δράση, εφόσον το προτεινόμενο επενδυτικό σχέδιο αφορά σε έναν τουλάχιστον από τους επιλέξιμους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΔ) της Πρόσκλησης, στον οποίο ο δικαιούχος δραστηριοποιείται πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Το νέο υποκατάστημα που θα ιδρυθεί θα πρέπει να διαθέτει τον/τους ΚΑΔ οι οποίοι δηλώθηκαν ως ΚΑΔ επένδυσης και τους οποίους διέθετε η επιχείρηση πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης (δηλαδή τον εν λόγω ΚΑΔ θα πρέπει να τον διαθέτουν **πριν** την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν διαλειτουργικά στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ). Επιπρόσθετα, σε περίπτωση που ως τόπος υλοποίησης έχει/έχουν δηλωθεί και επιπλέον εγκατάσταση/εγκαταστάσεις, θα πρέπει να βρίσκεται/βρίσκονται εντός των γεωγραφικών ορίων ενός από τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ).

6. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται σε επιλέξιμο/ους ΚΑΔ επιθυμεί να προσθέσει νέα δραστηριότητα (ΚΑΔ). Επειδή η επένδυση εκτός από τους υφιστάμενους ΚΑΔ, που αναμένεται να είναι ΚΑΔ επένδυσης, επιθυμεί να προσθέσει και τον/ους νέο/ους ΚΑΔ, είναι αποδεκτό αυτό στη Δράση;

Απάντηση: Σύμφωνα με τους όρους και τις προϋπόθεσεις συμμετοχής των δικαιούχων στη Δράση, το προτεινόμενο επενδυτικό σχέδιο θα πρέπει να αφορά σε έναν τουλάχιστον από τους επιλέξιμους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΔ) της Πρόσκλησης, στον οποίο οι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται **πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης** (δηλαδή τον εν λόγω ΚΑΔ θα πρέπει να τον διαθέτουν πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ). Επομένως η επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτει και τον/ους νέο/ους ΚΑΔ της πριν από την υποβολή της αίτησης και αυτός/οί να εμφανίζεται/ονται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ.

7. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται σε επιλέξιμο/ους ΚΑΔ επιθυμεί να ιδρύσει νέο υποκατάστημα με ΚΑΔ τους οποίους δεν ασκούσε μέχρι σήμερα. Είναι αυτό αποδεκτό στη Δράση;

Απάντηση: Σύμφωνα με τους όρους και τις προϋπόθεσης συμμετοχής των δικαιούχων στη Δράση το προτεινόμενο επενδυτικό σχέδιο θα πρέπει να αφορά σε έναν τουλάχιστον από τους επιλέξιμους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΔ) της Πρόσκλησης, στον οποίο οι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται **πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης** (δηλαδή τον εν λόγω ΚΑΔ θα πρέπει να τον διαθέτουν πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ). Επομένως η επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτει τον ΚΑΔ επένδυσης πριν από την υποβολή της αίτησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ.

8. **Ερώτηση:** Τυπική προϋπόθεση της Δράσης είναι η αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης, η οποία εφόσον διατηρηθεί για ένα έτος θα προσauξήσει τις Ε.Μ.Ε. κατά τουλάχιστον τις δηλωθείσες μονάδες αύξησης (μονάδες Ε.Μ.Ε. σε σχέση με την απασχόληση του έτους 2025). Δύναται η πρόσθετη θέση να επιδοτείται από άλλο πρόγραμμα;

Απάντηση: Η πρόσθετη Ε.Μ.Ε. δύναται να επιδοτηθεί από άλλο πρόγραμμα, καθώς αποτελεί τυπική προϋπόθεση ένταξης και όχι επιδοτούμενη δαπάνη στην Πρόσκληση. Πλην όμως θα πρέπει να ελεγχθεί αν τίθενται περιορισμοί από την άλλη Δράση στην οποία θα υποβληθεί η αίτηση. Τονίζεται ότι δεν επιτρέπεται η προσμέτρηση ΕΜΕ για τις οποίες η επιχείρηση έχει ήδη αναλάβει συμβατική δέσμευση απασχόλησης (ως αυστηρή υποχρέωση αύξησης και διατήρησης) στο πλαίσιο άλλης Δράσης ενίσχυσης επιχειρηματικότητας ή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος, Ταμείο Ανάκαμψης κ.λπ.), η περίοδος τήρησης της οποίας συμπίπτει χρονικά, εν όλω ή εν μέρει, με την περίοδο δέσμευσης της παρούσας.

9. **Ερώτηση:** Τί ποσοστό ιδιωτικής συμμετοχής πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει ο δικαιούχος;

Απάντηση: Η δημόσια δαπάνη για όλα τα επενδυτικά σχέδια ανέρχεται στο 75% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού, ενώ το υπόλοιπο ποσό καλύπτεται από ιδιωτική

συμμετοχή. Εφόσον το επενδυτικό σχέδιο περιλαμβάνει δαπάνες που αθροιστικά υπερβαίνουν τις 20.000€, το υπερβάλλον ποσό λογίζεται στο σύνολο του ως ιδιωτική συμμετοχή. Ο δικαιούχος θα πρέπει να προσκομίσει αποδεικτικά Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο σε ποσοστό τουλάχιστον 25% του Συνολικού Π/Υ (Συνολικός Π/Υ = Επιχορηγούμενος Π/Υ + Μη Επιχορηγούμενος Π/Υ). Η απόδειξη Διαθέσιμων Κεφαλαίων πέραν του 25% του Συνολικού Π/Υ αποτελεί κριτήριο βαθμολόγησης.

10. **Ερώτηση:** Στις διατάξεις του κανονισμού ΕΚ 2831/2023 και συγκεκριμένα όπου γίνεται αναφορά στην περίοδο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τους σκοπούς υπολογισμού του ανώτατου ορίου του ποσού ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που δύναται να λάβει μία ενιαία επιχείρηση κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος κανονισμού (de minimis), έχει απαλειφθεί ο όρος «οικονομικό έτος», ο οποίος περιλαμβανόταν στον προϋφιστάμενο κανονισμό ΕΚ 1407/2013 και έχει αντικατασταθεί με τον όρο «έτος». Με αυτό το δεδομένο, αλλάζει ο τρόπος «μέτρησης» της περιόδου των τριών (3) ετών, εντός της οποίας, λαμβάνονται υπόψη τα ποσά των χορηγηθεισών ενισχύσεων de minimis, προκειμένου να γίνει έλεγχος υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ποσού; Για παράδειγμα, έστω μια ενίσχυση θα χορηγηθεί στις 30 Σεπτεμβρίου 2026, ποια είναι η ημερομηνία έναρξης (dies a quo) από την οποία θα υπολογιστούν τα τρία (3) έτη προς τα πίσω; Πρέπει να εξετάσουμε όλες τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τις 30 Σεπτεμβρίου 2023 ή από την 1η Ιανουαρίου του 2023;

Απάντηση: Η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του ανώτατου επιτρεπτού ποσού των χορηγηθεισών ενισχύσεων, δυνάμει του κανονισμού ΕΚ 2831/2023, βασίζεται στην ακριβή ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και καλύπτει ακριβώς τα τρία προηγούμενα έτη, έως δηλαδή την ίδια ημερομηνία του τρίτου έτους που προηγείται της χορήγησής της. Συνεπώς, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη στο παράδειγμα της ερώτησης, είναι από 30/09/2023 έως 30/09/2026.

11. **Ερώτηση:** Επιχείρηση δικηγόρων με τη μορφή Αστικής κερδοσκοπικής εταιρίας είναι επιλέξιμη στη Δράση;

Απάντηση: Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση, επιχειρήσεις με νομική μορφή Αστική Κερδοσκοπική Εταιρεία δεν συμπεριλαμβάνονται στις επιλέξιμες νομικές μορφές για τη Δράση (Κεφ.4 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ, σημείο 6).

12. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση που το 2025 πήρε τελευταία δόση ΓΑΚ μπορεί να ενταχθεί στη Δράση;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, στο εδάφιο «ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ» αναφέρεται ότι: «Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του παρόντος κανονισμού μπορούν να σωρεύονται με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του κανονισμού (ΕΕ)2023/2832 της Επιτροπής. Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του παρόντος κανονισμού μπορούν να σωρεύονται με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής (22) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής (23) μέχρι το σχετικό ανώτατο όριο που ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του παρόντος κανονισμού και απαγορεύεται η σωρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου, αν η σωρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης

σχετικής έντασης ενίσχυσης ή του ποσού ενίσχυσης που έχει καθοριστεί με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή. Οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν χορηγούνται για συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες ή δεν μπορούν να αποδοθούν σε συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρεύονται με άλλες κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφασης που έχει εκδώσει η Επιτροπή». Σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιχείρηση, στο πλαίσιο της παρούσας Δράσης, αθροιζόμενη με τις λοιπές ενισχύσεις de minimis που έχει λάβει σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης κατά τα τελευταία τρία έτη, δεν δύναται να υπερβαίνει και δεν θα υπερβαίνει κατά την έγκριση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης τις 300.000€, με την προϋπόθεση να μην επιδοτούνται κοινές δαπάνες.

13. **Ερώτηση:** Υπάρχει περιορισμός για τα τουριστικά καταλύματα ως προς την κατάταξη κατά την τελική πιστοποίηση; (κλειδιά, αστέρια ή ελάχιστος αριθμός βιλών)

Απάντηση: Στην Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης δεν υπάρχει σχετικός περιορισμός, σχετικά με την κατηγορία κατάταξης των τουριστικών καταλυμάτων.

14. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με έδρα το Δήμο Γορτυνίας μπορεί να ανοίξει υποκατάστημα στο Δήμο Μεγαλόπολης;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, όρος και προϋπόθεση συμμετοχής των δικαιούχων είναι να πραγματοποιήσουν επένδυση αποκλειστικά εντός των γεωγραφικών ορίων των περιοχών Παρέμβασης. Συνεπώς, μπορεί να ανοίξει υποκατάστημα στον Δήμο Μεγαλόπολης.

15. **Ερώτηση:** Η αγορά γης/κτηρίου είναι επιλέξιμη δαπάνη στις δαπάνες για κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλοντα χώρο;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, η αγορά γης/κτηρίου δεν εμπίπτει σε καμία από τις επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών. Συνεπώς, η αγορά γης/κτηρίου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

16. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με ΚΑΔ 49.31.12.01 Υπηρεσίες τακτικών αστικών μεταφορών με λεωφορεία, με οδηγό ιδιοκτήτη και ΚΑΔ 49.33.00 Υπηρεσίες κατά παραγγελία μεταφοράς επιβατών από όχημα με οδηγό μπορεί να επιδοτηθεί την έκδοση άδειας κυκλοφορίας;

Απάντηση: Δαπάνες για την απόκτηση αδειών κυκλοφορίας επαγγελματικών οχημάτων / οδικού μεταφορέα επιβατών δεν είναι επιλέξιμες.

17. **Ερώτηση:** Αναφορικά με τις παρεμβάσεις για ΑμεΑ αυτές μπορούν να αποτελούν τμήμα του Τεχνικού Παραρτήματος της επένδυσης; Αν ναι, θα υπάρχει απόλυτη αυστηρότητα στη διατήρηση τους ή δύναται να αντικατασταθεί από μια διαφορετική αντίστοιχης αξίας στην περίοδο της υλοποίησης και έπειτα;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, οι προς ενίσχυση επιχειρήσεις θα πρέπει να δεσμευτούν ότι μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης και ανάλογα με το είδος και τη φύση της προτεινόμενης Πράξης, θα μεριμνήσουν για τις κατάλληλες παρεμβάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στις κτιριακές υποδομές, στις υπηρεσίες και στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (βλ. Παράρτημα Χ «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία»). Οι παρεμβάσεις για τα ΑμεΑ, δύναται να αποτελούν ταυτόχρονα τμήμα του Τεχνικού Παραρτήματος της επένδυσης μέσω επιλέξιμων δαπανών.

18. **Ερώτηση:** Αναφορικά με τις δαπάνες για παρεμβάσεις προσβασιμότητας για ΑμεΑ, αυτές θα πρέπει αναλόγως της δομής της επένδυσης, να επιλεγεί και συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης ΑμεΑ. Δηλαδή, αν έχω κτιριακές δαπάνες στο Τεχνικό Παράρτημα θα πρέπει οπωσδήποτε να υφίστανται και αντίστοιχες κτιριακές παρεμβάσεις για ΑμεΑ;
- Απάντηση:** Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, οι προς ενίσχυση επιχειρήσεις θα πρέπει να δεσμευτούν ότι μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης και ανάλογα με το είδος και τη φύση της προτεινόμενης Πράξης, θα μεριμνήσουν για τις κατάλληλες παρεμβάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στις κτιριακές υποδομές, στις υπηρεσίες και στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (βλ. Παράρτημα Χ «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία»).
19. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί στην ενοικίαση σκαφών, δύναται να υποβάλει αίτηση στην παρούσα Δράση;
- Απάντηση:** Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και συγκεκριμένα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΔ) αναφέρονται όλοι οι επιλέξιμοι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ). Συνεπώς, εφόσον ο ΚΑΔ στον οποίο προτίθεται να δραστηριοποιηθεί η επιχείρηση (πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης) βρίσκεται στο εν λόγω παράρτημα, δύναται να υποβάλει αίτηση στην παρούσα Δράση. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την γεωγραφική θέση των επιλέξιμων περιοχών (το γεγονός δηλαδή ότι δεν διαθέτουν ακτογραμμή-λιμάνι/μαρίνα), το σκάφος δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, διότι η περιοχή δραστηριοποίησης του σκάφους εν τοις πράγμασι δεν δύναται να βρίσκεται εντός επιλέξιμης γεωγραφικής περιοχής.
20. **Ερώτηση:** Τα ταμειακά διαθέσιμα που πρέπει να αποδείξει η επιχείρηση θα κατατεθούν με την υποβολή της αίτησης ή με την έγκριση του σχεδίου;
- Απάντηση:** Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και συγκεκριμένα στην ενότητα 4. ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ αναφέρεται στο σημείο 14 (σελ. 23) ότι: «Να προσκομίσουν αποδεικτικά διαθεσιμότητας κεφαλαίων σε ποσοστό τουλάχιστον 25% του Συνολικού Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου». Επιπλέον αναφέρεται: «Η μη ικανοποίηση τουλάχιστον μίας ή περισσότερων εξ' αυτών αποτελεί συνθήκη αποκλεισμού του επενδυτικού σχεδίου και συνεπώς λόγο που συνιστά αδυναμία υποβολής της αίτησης ή/και απόρριψης αυτής». Ως εκ τούτου, η προσκόμιση/επισύναψη αποδεικτικών Διαθέσιμων Κεφαλαίων είναι υποχρεωτική κατά το στάδιο και στο πλαίσιο της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, ώστε να αξιολογηθεί η επιλεξιμότητα της.
21. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που η έδρα της είναι με Leasing (χρονομίσθωση) η οποία λήγει τον Ιούλιο και μετά θα περάσει το κτίριο στην ιδιοκτησία της επιχείρησης και με υποκατάστημα, επίσης με Leasing (χρονομίσθωση) η οποία λήγει σε 4 χρόνια και μετά θα περάσει στην ιδιοκτησία της επιχείρησης. Μπορούν είτε η έδρα είτε το υποκατάστημα να αποτελέσουν τόπο εγκατάστασης για το πρόγραμμα; Και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις;
- Απάντηση:** Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση, προκειμένου να είναι επιλέξιμες δαπάνες στην κατηγορία 3 «Κτίρια, Εγκαταστάσεις και Περιβάλλον Χώρος» θα πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης Έγκρισης Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης (ή Ένστασης). Επομένως, εφόσον από τους όρους που διέπουν τη σύμβαση

χρονομίσθωσης του κτίσματος προκύπτει ότι η αιτούσα επιχείρηση στεγάζεται νομίμως στον χώρο, οι κτιριακές παρεμβάσεις του κτιρίου επιβαρύνουν την ίδια και εξασφαλίζεται η χρήση του κτίσματος για το απαραίτητο διάστημα των 6 ετών που ορίζεται στη Δράση, τότε η επιχείρηση δύναται να επιλέξει ως τόπο υλοποίησης τη συγκεκριμένη εγκατάσταση, να υλοποιήσει κτιριακές επεμβάσεις στο κτίριο και να τις συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο.

22. **Ερώτηση:** Είναι απαραίτητη η επισύναψη προσφορών για της αιτούμενες δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου;

Απάντηση: Σύμφωνα με τον πίνακα των απαιτούμενων δικαιολογητικών συμμετοχής που επισυνάπτονται στο ΟΠΣΚΕ του Παραρτήματος II, οι προσφορές δεν αποτελούν απαιτούμενο δικαιολογητικό.

23. **Ερώτηση:** Για την Κάλυψη της Ιδιωτικής Συμμετοχής με Διαθέσιμο Υπόλοιπο προσκομίζεται Βεβαίωση υπολοίπου εταιρικού/επαγγελματικού ή/και ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου, τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο δικαιούχος θα είναι είτε η επιχείρηση είτε ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Σε περίπτωση που η τελευταία μέρα του μήνα είναι μη εργάσιμη μέρα και το αντίστοιχο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν δύναται να εκδώσει βεβαίωση για την ημέρα αυτή, τι θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό;

Απάντηση: Σε περίπτωση που το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν δύναται να εκδώσει την σχετική βεβαίωση υπολοίπου για την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης (μόνο στην περίπτωση που η τελευταία μέρα είναι μη εργάσιμη), μπορεί να γίνει αποδεκτή βεβαίωση για την αμέσως προηγούμενη εργάσιμη ημέρα.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ:

24. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με ΚΑΔ 49.33.00 Υπηρεσίες κατά παραγγελία μεταφοράς επιβατών από όχημα με οδηγό, θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο στην κατηγορία 02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός;

Απάντηση: Η προμήθεια οχήματος (αποκλειστικά ηλεκτρικού), εφόσον δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση, δύναται να γίνει αποδεκτή είτε στην κατηγορία «02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός» είτε στην κατηγορία 02.24 «Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα». Ωστόσο επισημαίνεται πως ΔΕΝ είναι επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως (μηχανήματα, εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου κ.α.) που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους, ανεξαρτήτως κατηγορίας δαπανών στην οποία εντάσσονται.

25. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που θα ανοίξει κέντρο αισθητικής, ΚΑΔ 96.22.01.02 Υπηρεσίες εργαστηρίου αισθητικής προσώπου και σώματος (ινστιτούτου καλλονής), θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο μικτής χρήσης για να πηγαίνει σε εξωτερικές δουλειές, διάφορες εκθέσεις ή εκδηλώσεις όπου θα παρέχει τις υπηρεσίες της;

Απάντηση: Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση, το μεταφορικό μέσο για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει να:

- είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης
- και να είναι:

- **αποκλειστικά** ηλεκτρικό ή άλλο που δεν χρησιμοποιεί άμεσα ή έμμεσα ορυκτό καύσιμο για την κίνησή του,

- επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών.

▪ Επίσης, η προμήθειά του θα πρέπει να δικαιολογείται από τη δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Επιπρόσθετα όχημα μικτής χρήσης που θα χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά του ιδιοκτήτη/εταίρου/μετόχου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

26. **Ερώτηση:** Λογιστικό γραφείο, θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο μικτής χρήσης για να το κάνει χρήση σύμβουλος της εταιρείας για πελάτες που δέχονται επιτόπια συμβουλευτική;

Απάντηση: Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην ισχύουσα Πρόσκληση της Δράσης το μεταφορικό μέσο για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει να:

▪ είναι καινούργιο, αμεταχειρίστο και στην κυριότητα της επιχείρησης

▪ και να είναι:

- **αποκλειστικά** ηλεκτρικό ή άλλο που δεν χρησιμοποιεί άμεσα ή έμμεσα ορυκτό καύσιμο για την κίνησή του,

- επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών

▪ Επίσης, η προμήθεια του θα πρέπει να δικαιολογείται από τη δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Επιπρόσθετα όχημα μικτής χρήσης που θα χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά του ιδιοκτήτη/εταίρου/μετόχου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

27. **Ερώτηση:** Στην υποκατηγορία «Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα» είναι επιλέξιμα τα υβριδικά αυτοκίνητα;

Απάντηση: Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην ισχύουσα Πρόσκληση της Δράσης το μεταφορικό μέσο για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει να:

▪ είναι καινούργιο, αμεταχειρίστο και στην κυριότητα της επιχείρησης

▪ και να είναι:

- **αποκλειστικά** ηλεκτρικό ή άλλο που δεν χρησιμοποιεί άμεσα ή έμμεσα ορυκτό καύσιμο για την κίνησή του,

- επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών.

▪ Επίσης, η προμήθειά του θα πρέπει να δικαιολογείται από τη δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Συνεπώς **δεν** είναι επιλέξιμα τα Plug-in Hybrid οχήματα.

28. **Ερώτηση:** Για να επιδοτηθεί μία επιχείρηση την κατασκευή φωτοβολταϊκού θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης να προσκομίσει και την έγκριση όρων σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ;

Απάντηση: Σύμφωνα με το Παράρτημα II (Δικαιολογητικά Υποβολής/Ενταξης) η έγκριση όρων σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ δεν αποτελεί απαραίτητο δικαιολογητικό. Σε κάθε περίπτωση η αναλογούσα δημόσια χρηματοδότηση για την εν λόγω δαπάνη, θα καταβληθεί εφόσον έχει λάβει χώρα η οριστική σύνδεση του φωτοβολταϊκού στο δίκτυο και τηρούνται και όλες οι υπόλοιπες προϋποθέσεις επιλεξιμότητας της Πρόσκλησης.

29. **Ερώτηση:** Πινακίδα LED για φροντιστήριο είναι επιλέξιμη δαπάνη στην κατηγορία «Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας»;
Απάντηση: Οι πινακίδες LED αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες στην υποκατηγορία 03.13 «Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος» εφόσον η τοποθέτησή τους είναι σύμφωνη με την κείμενη νομοθεσία (μέγεθος πινακίδας, θέση τοποθέτησης).
30. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που δραστηριοποιείται στο χονδρικό εμπόριο καφέ, αγοράζει επαγγελματικές μηχανές παρασκευής καφέ, τις οποίες και καταχωρεί λογιστικά και φορολογικά στα πάγια, και τις δανείζει μέσω χρησιδανείων σε επιχειρήσεις εστίασης. Είναι επιλέξιμη δαπάνη η προμήθεια αυτών των μηχανών παρασκευής καφέ στη συγκεκριμένη Δράση;
Απάντηση: Πάγια τα οποία προορίζονται για χρησιδανεισμό δεν δύναται να γίνουν αποδεκτά, διότι αφενός δεν εξυπηρετούν και δεν συνάδουν με τη δραστηριότητα της επιχείρησης, αφετέρου η εκμετάλλευσή τους δεν γίνεται από την ενταγμένη στη Δράση δικαιούχο επιχείρηση.
31. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα (ΚΑΔ 35.12.00.05) και στον καθαρισμό φωτοβολταϊκών πάρκων μπορεί να συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο τρακτέρ με τα παρελκόμενά του για τον καθαρισμό των φωτοβολταϊκών πάρκων; Επισημαίνεται ότι η επιχείρηση δεν διαθέτει αγροτική δραστηριότητα.
Απάντηση: Εφόσον η εν λόγω δαπάνη συνάδει και εξυπηρετεί επιλέξιμη δραστηριότητα (ΚΑΔ) της επιχείρησης τότε δύναται να γίνει αποδεκτό στην κατηγορία 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός», με την προϋπόθεση ότι για το εν λόγω μηχάνημα θα προσκομισθεί άδεια Μηχανήματος Έργου (και όχι Άδεια Κυκλοφορίας Γεωργικού Μηχανήματος). Ωστόσο ΔΕΝ είναι επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως (μηχάνημα, εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου κ.α.) που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους, ανεξαρτήτως κατηγορίας δαπανών στην οποία εντάσσονται.
32. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα (ΚΑΔ 35.12.00.05) μπορεί να συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο φωτοβολταϊκά; Αν ναι, σε ποια κατηγορία είναι επιλέξιμη η προμήθεια φωτοβολταϊκού σταθμού και ποια η μέγιστη επιλέξιμη εγκατεστημένη ισχύς του;
Απάντηση: Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην Δράση και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία 02.23 «Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών», επιλέξιμη δαπάνη αποτελεί μόνο η προμήθεια φωτοβολταϊκού εγκατεστημένης ισχύος έως 10,8kW, για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή) της επιχείρησης.
33. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία θα προβεί σε αγορά ηλεκτρικού επαγγελματικού αυτοκινήτου θα προβεί και σε εγκατάσταση ψυκτικού θαλάμου στο συγκεκριμένο αυτοκίνητο. Ο ψυκτικός θάλαμος σε ποια κατηγορία είναι επιλέξιμος; Στην κατηγορία 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός» ή στην κατηγορία 02.24 «Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα»;

Απάντηση: Ο ψυκτικός θάλαμος ο οποίος θα εγκατασταθεί στο ηλεκτρικό επαγγελματικό αυτοκίνητο αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

34. **Ερώτηση:** Επιχείρηση ραδιοφωνικός σταθμός μπορεί να εγκαταστήσει εξοπλισμό στα σημεία εκπομπής του ραδιοφωνικού της σταθμού; Τα κεραιοσυστήματα είναι νομίμως ρευματοδοτούμενα και λειτουργούντα, και βρίσκονται νομίμως σε δημόσιες θέσεις στα πάρκα κεραιών. Τα μόνα έγγραφα που θα έχει στη διάθεσή της είναι τα συμφωνητικά αγοράς των οικίσκων, βάσει των οποίων την ηλεκτροδότησε ο ΔΕΔΔΗΕ και ο πάροχος ηλεκτρικής ενέργειας;

Απάντηση: Εφόσον τα κεραιοσυστήματα είναι νομίμως: α) εγκατεστημένα, β) λειτουργούντα, γ) ηλεκτροδοτούμενα, τα προαναφερθέντα τεκμηριώνονται/αποδεικνύονται από έγγραφα (π.χ. άδειες εγκατάστασης, λειτουργίας κτλ) τότε δύναται να γίνουν αποδεκτά, τηρουμένων και των υπολοίπων όρων της Πρόσκλησης (π.χ. θα πρέπει να είναι εγκατεστημένα εντός μιας γεωγραφικής περιοχής παρέμβασης).

35. **Ερώτηση:** Επιχείρηση δραστηριοποιείται στη μεταποίηση φρούτων, λαχανικών και προϊόντων που προέρχονται από καλλιέργειες και στη μετέπειτα πώλησή τους. Δύνανται να ενταχθεί δαπάνη μεταφορικού μέσου αγροτικό όχημα επαγγελματικής χρήσης το οποίο δεν υπάρχει σε ηλεκτρικό ακόμα;

Απάντηση: Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην Πρόσκληση της Δράσης, επιλέξιμη δαπάνη αποτελούν μόνο τα ηλεκτρικά μεταφορικά μέσα ή άλλα που δεν χρησιμοποιούν άμεσα ή έμμεσα ορυκτό καύσιμο για την κίνησή τους. Σε κάθε περίπτωση, δεν δύναται να γίνουν αποδεκτά μεταφορικά μέσα, για τα οποία έχει εκδοθεί Άδεια Κυκλοφορίας Γεωργικού Μηχανήματος.

36. **Ερώτηση:** Στην κατηγορία δαπανών με κωδικό δαπάνης 02.23 «Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών», δύναται σε αγροτεμάχιο (εντός επιλέξιμης Γεωγραφικής Περιοχής) να εγκατασταθούν Φ/Β με συστοιχία μπαταριών, για virtual Net Metering / Net Billing και να ενταχθούν οι δαπάνες αυτές στο επενδυτικό σχέδιο;

Απάντηση: Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι λοιποί όροι και προϋποθέσεις επιλεξιμότητας της δαπάνης που θέτει η Πρόσκληση, τότε δύναται να γίνει αποδεκτή, εφόσον ο συμψηφισμός γίνεται αποκλειστικά με την παροχή της δικαιούχου επιχείρησης για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή/ιδιοκατανάλωση).

37. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με δραστηριότητα φούρνου επιθυμεί να προμηθευτεί ηλεκτρικές συσκευές (παραγωγικός εξοπλισμός) ενεργειακής κλάσης A, μπορεί να τους εντάξει στην κατηγορία δαπανών 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας»;

Απάντηση: Οι δαπάνες προμήθειας ηλεκτρικού εξοπλισμού ενεργειακής κλάσης A είναι επιλέξιμες στην κατηγορία δαπανών 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση ενέργειας».

38. **Ερώτηση:** Σε επιχείρηση με ΚΑΔ επένδυσης 77.21.00.02 - Υπηρεσίες ενοικίασης αλόγων υπασίας & 93.19.03.05 - Υπηρεσίες στάβλων υποδρομίων είναι επιλέξιμη ως δαπάνη η αγορά αλόγων;

Απάντηση: Στον παραγωγικό εξοπλισμό περιλαμβάνεται οποιοδήποτε μηχάνημα υποστηρίζει τη λειτουργία της παραγωγής αγαθών. Υπό αυτή την έννοια η δαπάνη για αγορά αλόγων δεν δύναται να αποτελεί παραγωγικό εξοπλισμό και ως εκ τούτου επιλέξιμη δαπάνη.

39. **Ερώτηση:** Δύναται να ενισχυθούν δαπάνες που πραγματοποιούνται σε κοινόχρηστο χώρο;

Απάντηση: Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, «Δεν επιτρέπεται η χρήση των παγίων στοιχείων της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι είναι δυνατή η εκμετάλλευση των προς πιστοποίηση δαπανών της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση, οι εν λόγω δαπάνες θα περικόπτονται και δύναται να υπάρξει ανάκληση της απόφασης ένταξης». Συνεπώς δεν δύναται να ενισχυθούν δαπάνες που πραγματοποιούνται σε κοινόχρηστο χώρο με άλλη επιχείρηση ή και κατοικία.

40. **Ερώτηση:** Η δαπάνη "αγορά και τοποθέτηση φιλμ σε τζάμια" θα μπορούσε να είναι επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης «Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων» ως σύστημα σκίασης;

Απάντηση: Η εν λόγω δαπάνη είναι επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης «Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων».

41. **Ερώτηση:** Η προμήθεια και εγκατάσταση προκατασκευασμένου οικίσκου (τύπου προκάτ) μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη δαπάνη;

Απάντηση: Συγκεκριμένα ο προκατασκευασμένος οικίσκος:

- Μπορεί να γίνει αποδεκτός ως κτιριακή υποδομή, εφόσον έχει μόνιμο χαρακτήρα (όχι προσωρινή/κινητή κατασκευή).
- Θα πρέπει να πληρούνται οι πολεοδομικές και λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις (π.χ. άδεια δόμησης ή απαλλαγή όπου προβλέπεται).
- Η χρήση του χώρου να είναι σαφώς επαγγελματική και όχι μικτής/κατοικίας.
- Το οικόπεδο στο οποίο θα υλοποιηθεί η επένδυση θα πρέπει να χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση της ενισχυόμενης επαγγελματικής δραστηριότητας και να μην περιλαμβάνει κτιριακές εγκαταστάσεις ή χώρους με άλλες χρήσεις (όπως κατοικία ή λοιπές μη επιλέξιμες δραστηριότητες).
- Να μην πραγματοποιούνται δαπάνες σε κοινόχρηστο χώρο.

42. **Ερώτηση:** Γυμναστήριο που θέλει να αγοράσει διαδρόμους ενεργειακής κλάσης A, μπορεί να τους βάλει στην κατηγορία δαπανών 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας»;

Απάντηση: Η δαπάνη προμήθειας διαδρόμων ενεργειακής κλάσης A είναι επιλέξιμη στην κατηγορία δαπανών 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση ενέργειας».

43. **Ερώτηση:** Επιχείρηση επιθυμεί να υποβάλλει στο επενδυτικό σχέδιο δαπάνη ηλεκτρικού μεταφορικού μέσου. Θέλει να αποκτήσει και φορτιστή για το όχημα αυτό. Σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσεται ο φορτιστής;

Απάντηση: Ο φορτιστής του ηλεκτροκίνητου οχήματος αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

44. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με δραστηριότητα Υπηρεσίες επαναφόρτισης Συσσωρευτών Ηλεκτρικών Οχημάτων επιθυμεί να προμηθευτεί φορτιστές. Υπό ποιες προϋποθέσεις είναι επιλέξιμη η δαπάνη και σε ποια κατηγορία;
- Απάντηση:** Οι φορτιστές των ηλεκτροκίνητων οχημάτων αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός» μόνο στην περίπτωση που είναι μόνιμα συνδεδεμένοι με αυτόνομο Φ/Β σύστημα με μπαταρίες από το οποίο και τροφοδοτούνται. Ο επιλέξιμος αριθμός φορτιστών που μπορεί να προμηθευτεί η επιχείρηση εξαρτάται από την ισχύ του Φ/Β συστήματος με το οποίο θα συνδέονται οι φορτιστές.
45. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με δραστηριότητα Υπηρεσίες κατ' οίκον παράδοσης τροφίμων (delivery) επιθυμεί να προμηθευτεί ηλεκτρικά μηχανάκια. Είναι επιλέξιμη η δαπάνη;
- Απάντηση:** Είναι επιλέξιμη εφόσον αφορά σε ηλεκτρικά μηχανάκια που διαθέτουν ενσωματωμένο κυτίο τροφίμων και κατά τον τελικό έλεγχο προσκομίσουν επαγγελματική άδεια κυκλοφορίας στο όνομα της επιχείρησης.
46. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με δραστηριότητα Εστιατόριο επιθυμεί να προμηθευτεί ηλεκτρικά μηχανάκια για κατ' οίκον παράδοση τροφίμων (delivery). Είναι επιλέξιμη η δαπάνη;
- Απάντηση:** Εφόσον η επιχείρηση δεν διαθέτει τη δραστηριότητα για Υπηρεσίες κατ' οίκον παράδοσης τροφίμων (delivery), δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη.
47. **Ερώτηση:** Σε μια υφιστάμενη επιχείρηση (Πολιτικός Μηχανικός) θα μπορούσε να θεωρηθεί επιλέξιμη η δαπάνη προμήθειας ενός plotter; Αν ναι, αυτή εντάσσεται στην κατηγορία δαπάνης «Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου»;
- Απάντηση:** Η προμήθεια plotter αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.06 «Λοιπός εξοπλισμός επιχείρησης».
48. **Ερώτηση:** Σε μια υφιστάμενη επιχείρηση με ΚΑΔ 56.30.00.08 «Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια με διάθεση πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet-cafe)» είναι επιλέξιμη δαπάνη η αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών στην κατηγορία δαπανών 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός»;
- Απάντηση:** Η προμήθεια υπολογιστών, εφόσον δικαιολογείται από τη δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση, δύναται να γίνει αποδεκτή στην κατηγορία 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».
49. **Ερώτηση:** Οι δαπάνες πυρασφάλειας είναι επιλέξιμες βάσει της Πρόσκλησης ως λοιπός εξοπλισμός της επιχείρησης. Στην συγκεκριμένη κατηγορία συμπεριλαμβάνεται και η αναγόμωση των πυροσβεστήρων;
- Απάντηση:** Η αναγόμωση των υφιστάμενων πυροσβεστήρων δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη για τη Δράση και ειδικά από τη στιγμή που δεν αποτελεί καινούργιο κι αμεταχειρίστο εξοπλισμό.
50. **Ερώτηση:** Υποψήφια επενδύτρια εταιρεία (νομική μορφή ΙΚΕ) η οποία είναι αναγνωρισμένη ως ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ, επιθυμεί να υποβάλει επενδυτικό σχέδιο με σκοπό την προμήθεια συγκομιστικής μηχανής μήλων για χυμό και περονοφόρο μηχανήμα. Η επιχείρηση δραστηριοποιείται στους ΚΑΔ 10.32.16 Παραγωγή χυμού μήλων και 46.31.01.00 Υπηρεσίες Χονδρικού Εμπορίου Νωπών Φρούτων Και Λαχανικών, οι οποίοι είναι επιλέξιμη από τη Δράση. Οι προαναφερόμενες δαπάνες είναι επιλέξιμες για την Δράση;

Απάντηση: Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση της Δράσης τα περονοφόρα αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός». Ωστόσο ΔΕΝ είναι επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως (μηχανήματα, εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου κ.α.) που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Όσον αφορά στην προμήθεια συγκομιστικής μηχανής μήλων δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, καθώς δεν συνάδει με τη δραστηριότητα της επιχείρησης (παραγωγή χυμού μήλων) αλλά εξυπηρετεί την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, τομέας ο οποίος δεν ενισχύεται από τη Δράση.

51. **Ερώτηση:** Στην Πρόσκληση της Δράσης αναφέρεται ως επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας «Εξοπλισμός προστασίας περιβάλλοντος και εξοικονόμησης Ενέργειας» η προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς εμπορευμάτων και προϊόντων εντός του ευρύτερου χώρου άσκησης δραστηριότητας για επιχειρήσεις logistics ή χονδρικού εμπορίου ή τουριστικού τομέα όπως προμήθεια ηλεκτροκίνητων παντός τύπου (πχ τύπου ΚΛΑΡΚ). Οι συγκεκριμένες δαπάνες μπορούν να γίνουν αποδεκτές και για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις;

Απάντηση: Ναι, οι συγκεκριμένες δαπάνες είναι επιλέξιμες και για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις. Ωστόσο ΔΕΝ είναι επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως (μηχανήματα, εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου κ.α.) που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους.

52. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία διαθέτει λατομείο και δραστηριοποιείται στους ΚΑΔ 08.12.10.00 - Εξόρυξη αμμοχάλικου και άμμου (κύρια) και 38.11.71.00 - Υπηρεσίες λειτουργίας εγκαταστάσεων μεταφοράς για μη επικίνδυνα ανακυκλώσιμα απόβλητα σχεδιάζει να δραστηριοποιηθεί και στον ΚΑΔ 38.21.36.01 - Θραύση, Καθαρισμός και διαλογή άλλων απορριμμάτων (πχ κατεδαφίσεις) για την ανάκτηση μη μεταλλικών δευτερογενών πρώτων υλών. Για να γίνει αυτό απαιτείται μετατροπή του υφιστάμενου εξοπλισμού (σπαστήρα) με καινούργια εξαρτήματα, τα οποία είναι κατάλληλα για το σπάσιμο τέτοιων απορριμμάτων από κατεδαφίσεις. Τα εξαρτήματα αυτά αφορούν μαχαίρια και ειδικά σφυριά. Τα εν λόγω εξαρτήματα αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη για το πρόγραμμα;

Απάντηση: Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση οι δαπάνες προμήθειας εξαρτημάτων είναι επιλέξιμες, εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρτημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα του για την ομαλή λειτουργία του σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής. Προκειμένου να είναι επιλέξιμα μεμονωμένα εξαρτήματα, αυτά ΔΕΝ θα πρέπει να αποτελούν απλή αντικατάσταση υφιστάμενου εξαρτήματος (ανταλλακτικά), αλλά θα πρέπει να συντελούν σε παραγωγική διαφοροποίηση. Παρ' όλα αυτά, παρελκόμενα που προσαυξάνουν την αξία μηχανών εσωτερικής καύσης δεν είναι επιλέξιμα.

53. **Ερώτηση:** Επιχείρηση έχει ήδη εγκαταστήσει σύστημα αυτοπαραγωγής ενέργειας (net metering) ισχύος 10,8kW με έγχυση στο δίκτυο. Υπάρχει κάποιος περιορισμός στην ισχύ των μπαταριών του συστήματος αποθήκευσης ενέργειας που η επιχείρηση επιθυμεί να εγκαταστήσει; Επιπλέον είναι επιτρεπτός ο εκσυγχρονισμός (Retrofitting) υφιστάμενων συστημάτων π.χ. panels;

Απάντηση: Η προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης ενέργειας είναι επιλέξιμη υπό τη προϋπόθεση ότι ο φωτοβολταϊκός σταθμός τον οποίον θα εξυπηρετεί, να αφορά παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προς κάλυψη των ιδίων αναγκών της επιχείρησης. Η μπαταρία πρέπει να έχει χωρητικότητα (kWh) που να επιτρέπει την αποθήκευση της πλεονάζουσας παραγωγής κατά τις ώρες ηλιοφάνειας για χρήση σε άλλες ώρες (κατά τις ώρες ηλιοφάνειας η χρήση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας γίνεται άμεσα και ταυτόχρονα). Ως κανόνας «χρυσής τομής» ορίζεται η σχέση **1:1,5 έως 1:2** (για κάθε 1 kWp Φ/Β, έως 2 kWh μπαταρία). Μεγαλύτερες μπαταρίες θεωρούνται πλεονασματικές και μη επιλέξιμες. Επιπλέον θα πρέπει να τονιστεί πως απαγορεύεται η φόρτιση της μπαταρίας από το δίκτυο. Η χρήση της μπαταρίας για αποθήκευση ρεύματος με σκοπό την αποφυγή των χρεώσεων αιχμής (arbitrage) παραβιάζει τον σκοπό του Ταμείου ΔΑΜ και τους κανόνες περί αθέμιτου ανταγωνισμού (άρθρα 107-108 ΣΛΕΕ). Ο Inverter πρέπει να είναι κλειδωμένος σε **PV-priority mode**.

Τέλος, η αντικατάσταση παλαιού εξοπλισμού είναι επιλέξιμη (ισχύς Φ/Β έως 10,8kW) μόνο αν έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών από την αρχική τοποθέτηση του παλιού εξοπλισμού και αποδεικνύεται αύξηση της ονομαστικής αποδοτικότητας κατά τουλάχιστον 20% ή αν ο υφιστάμενος εξοπλισμός είναι τεχνολογικά ασύμβατος με τα νέα συστήματα έξυπνης διαχείρισης (EMS).

54. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των μεταφορών επιθυμεί να προμηθευτεί καρότσα η οποία θα συνδέεται σε υφιστάμενο μεταφορικό της όχημα – φορτηγό, το οποίο λειτουργεί με χρήση ορυκτού καυσίμου, προκειμένου να γίνεται η μεταφορά προϊόντων, κυρίως χύδην, είτε και συσκευασμένα.

Απάντηση: Η εν λόγω δαπάνη δύναται να είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που το μεταφορικό όχημα – φορτηγό της επιχείρησης δεν χρησιμοποιεί ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία του. Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως (μηχανήματα, εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου κ.α.) που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. άνθρακα, πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους, καθώς και δαπάνες (παρελκόμενα, κ.α) που προσαυξάνουν την αξία εξοπλισμού που χρησιμοποιεί για την λειτουργία του, μηχανές εσωτερικής καύσης.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ:

55. **Ερώτηση:** Για την τεκμηρίωση ύπαρξης Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με τον Συνολικό Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1 δύναται να προσκομιστεί βεβαίωση υπολοίπου εταιρικού/επαγγελματικού ή/και ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου, τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο δικαιούχος θα είναι είτε η επιχείρηση είτε ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Ατομική Επιχείρηση μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο με Διαθέσιμο Υπόλοιπο σε προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό του ιδιοκτήτη, όπου είναι ο κύριος δικαιούχος του λογαριασμού αλλά υπάρχουν και συνδικαιούχοι (σύζυγος και παιδιά);

Απάντηση: Είναι αποδεκτή η τεκμηρίωση διαθέσιμων κεφαλαίων σε σχέση με τον Συνολικό Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1, από προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου στον οποίο υπάρχουν συνδικαιούχοι.

56. **Ερώτηση:** Ως τεκμηρίωση διαθέσιμων κεφαλαίων σε σχέση με τον Συνολικό Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1, μπορούν να προσκομιστούν βεβαιώσεις τραπεζικών λογαριασμών που ανήκουν είτε σε ατομική επιχείρηση ενός μετόχου/εταίρου του φορέα της επένδυσης, είτε σε νομικό πρόσωπο στο οποίο συμμετέχει ο μέτοχος/εταίρος του φορέα της επένδυσης;

Απάντηση: Δεν γίνεται αποδεκτή τεκμηρίωση ιδιωτικής συμμετοχής με βεβαίωση τραπεζικών λογαριασμών άλλων επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχει ως φυσικό πρόσωπο μέτοχος του φορέα της επένδυσης.

57. **Ερώτηση:** Στο πλαίσιο κάλυψης ίδιας συμμετοχής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν βεβαιώσεις τραπεζών από ξένα τραπεζικά ιδρύματα;

Απάντηση: Για την απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής γίνονται αποδεκτά όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από Χώρες της Ε.Ε., Ελβετία και Μ. Βρετανία, τα οποία λειτουργούν νόμιμα στη χώρα εγκατάστασής τους και είναι αναγνωρισμένα από την Τράπεζα της Ελλάδος.

58. **Ερώτηση:** Ως προς την αύξηση της απασχόλησης, με δεδομένο ότι στην παρούσα Δράση δεν επιδοτείται το μισθολογικό κόστος, δύνανται να χρησιμοποιηθούν οι ίδιοι υπάλληλοι για την κάλυψη της τυπικής προϋπόθεσης της παρούσας και παράλληλα άλλης Δράσης;

Απάντηση: Σύμφωνα με την ισχύουσα Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και στο κεφάλαιο 4, για τις ανάγκες βαθμολόγησης του κριτηρίου της αύξησης της απασχόλησης, οι προτεινόμενες Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) **πρέπει να αφορούν αποκλειστικά σε πρόσθετη απασχόληση που δημιουργείται ή διατηρείται δυνάμει των προς υποβολή επενδυτικών σχεδίων**. Συγκεκριμένα, δεν επιτρέπεται η προσμέτρηση ΕΜΕ για τις οποίες η επιχείρηση έχει ήδη αναλάβει συμβατική δέσμευση απασχόλησης (ως υποχρέωση αύξησης και διατήρησης) στο πλαίσιο άλλης Δράσης Κρατικής Ενίσχυσης ή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος, Ταμείο Ανάκαμψης κ.λπ.), η περίοδος τήρησης της οποίας συμπίπτει χρονικά, εν όλω ή εν μέρει, με την περίοδο δέσμευσης της παρούσας.

Η Διαχειριστική Αρχή / ΕΦΕΠΑΕ δύναται να προβαίνει σε διασταυρώσεις μέσω των Πληροφοριακών Συστημάτων (πχ ΕΡΓΑΝΗ κ.λπ.) προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι ίδιες θέσεις εργασίας δεν χρησιμοποιούνται για τη συγκέντρωση βαθμολογίας ή την εκπλήρωση δεσμεύσεων σε πολλαπλές δράσεις ενίσχυσης (non-overlap of employment commitments). Σε περίπτωση διαπίστωσης ταύτισης δεσμεύσεων, η σχετική βαθμολογία θα αναπροσαρμόζεται αναλόγως ή/και θα επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις με πιθανή ανάκληση της ένταξης του επιχειρηματικού σχεδίου.

59. **Ερώτηση:** Για την Κάλυψη της Ιδιωτικής Συμμετοχής με Διαθέσιμο Υπόλοιπο δύναται να τεκμηριωθεί με υπόλοιπα λογαριασμών προθεσμιακής κατάθεσης ή άλλων κινητών αξιών (π.χ. ομόλογα, μετοχές κ.λπ);

Απάντηση: Για την τεκμηρίωση των διαθέσιμων κεφαλαίων σε ό,τι αφορά το βαθμολογούμενο κριτήριο σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III: Κριτήρια Βαθμολόγησης Αιτήσεων, δύναται να χρησιμοποιηθούν Βεβαίωση υπολοίπου τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο είναι δικαιούχος, ο/οι δηλωμένος/οι στην αίτηση ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Επομένως, δύναται να γίνουν αποδεκτοί λογαριασμοί προθεσμιακών καταθέσεων. Ωστόσο, λογαριασμοί κινητών αξιών (π.χ. ομόλογα, μετοχές κ.λπ) δεν γίνονται αποδεκτά.

60. **Ερώτηση:** Ατομική επιχείρηση θα υποβάλει αίτηση στη Δράση για ένα από τα υποκαταστήματά της. Στον έλεγχο για την αύξηση της δηλωθείσας απασχόλησης, αν υπάρξει οικειοθελής αποχώρηση προσωπικού που απασχολείται σε άλλο υποκατάστημα, πώς θα γίνει ο έλεγχος πλήρωσης του εν λόγω κριτηρίου;
- Απάντηση:** Η ευθύνη για την πλήρωση του εν λόγω βαθμολογούμενου κριτηρίου (Αύξηση απασχόλησης) βαρύνει την επιχείρηση και σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης εργαζόμενου, τότε θα πρέπει η επιχείρηση να φροντίσει στον χρόνο που απομένει για την πλήρωση του στόχου της απασχόλησης να τον αντικαταστήσει με τρόπο που κατά την παρέλευση του μήνα που έπεται αυτού στον οποίο θα οριστικοποιηθεί η τελική πιστοποίηση και για τους επόμενους έντεκα (11) συνεχόμενους ολόκληρους μήνες (σύνολο δώδεκα μήνες), να επιτυγχάνεται ο στόχος της απασχόλησης. Σε περίπτωση που προκύπτει ότι δεν επιτυγχάνεται ο στόχος, είτε εν μέρει είτε εν συνόλω, οι σχετικές διαδικασίες αναφέρονται στο Παράρτημα XI της Πρόσκλησης της Δράσης.
61. **Ερώτηση:** Στην περίπτωση εποχιακού προσωπικού, πώς θα προκύψει η πλήρωση του κριτηρίου της αύξησης της απασχόλησης; Η δηλωθείσα πρόσθετη απασχόληση αφορά μόνο στην πρόσληψη ατόμων με πλήρη απασχόληση;
- Απάντηση:** Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, η πλήρωση του κριτηρίου της αύξησης της απασχόλησης δύναται να τεκμηριωθεί είτε με πρόσληψη εργαζομένων πλήρους ή/και μερικής απασχόλησης είτε με αύξηση του χρόνου απασχόλησης του υπάρχοντος προσωπικού. Η ευθύνη για την πλήρωση του εν λόγω βαθμολογούμενου κριτηρίου (Αύξηση απασχόλησης) βαρύνει την επιχείρηση και σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης εργαζόμενου που ως συνέπεια θα έχει την μείωση των ΕΜΕ της επιχείρησης, τότε θα πρέπει η επιχείρηση να φροντίσει στον χρόνο που απομένει για την πλήρωση του στόχου της απασχόλησης να αναπληρώσει τα απολεσθέντα ΕΜΕ με τρόπο που κατά την παρέλευση του μήνα που έπεται αυτού στον οποίο θα οριστικοποιηθεί η τελική πιστοποίηση και για τους επόμενους έντεκα (11) συνεχόμενους ολόκληρους μήνες (σύνολο δώδεκα μήνες), να επιτυγχάνεται ο στόχος της απασχόλησης. Σε περίπτωση που προκύπτει ότι δεν επιτυγχάνεται ο στόχος, είτε εν μέρει είτε εν συνόλω, οι σχετικές διαδικασίες αναφέρονται στο Παράρτημα XI της Πρόσκλησης της Δράσης.
62. **Ερώτηση:** Η κατηγορία δαπάνης «Έμμεσες Δαπάνες» είναι υποχρεωτική; Πώς συνυπολογίζεται στον προτεινόμενο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό του επενδυτικού σχεδίου;
- Απάντηση:** Η κατηγορία αυτή είναι υποχρεωτική. Οι έμμεσες δαπάνες υπολογίζονται με βάση σταθερό συντελεστή 7% επί του συνόλου των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της πράξης και περιλαμβάνονται στον συνολικό επιχορηγούμενο προϋπολογισμό του επενδυτικού σχεδίου.
63. **Ερώτηση:** Σε περίπτωση δυνητικού δικαιούχου νομικής μορφής ΟΕ με δύο εταίρους, 50% έκαστος, μπορεί η ιδιωτική συμμετοχή να αποδειχθεί συνδυαστικά από ημερήσια υπόλοιπα και των εταίρων;
- Απάντηση:** Η διαθεσιμότητα των κεφαλαίων (σε σχέση με τον Συνολικό Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου) δύναται να αποδειχθεί συνδυαστικά από ημερήσια υπόλοιπα και των δύο εταίρων.
64. **Ερώτηση:** Στα δικαιολογητικά υποβολής / ένταξης, για την αιτιολόγηση των ιδίων κεφαλαίων του επενδυτικού σχεδίου, απαιτείται η προσκόμιση «Βεβαίωσης υπολοίπου

εταιρικού/επαγγελματικού ή/και ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου, τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο δικαιούχος θα είναι είτε η επιχείρηση είτε ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης». Γίνεται αποδεκτή εκτύπωση από internet banking και σε περίπτωση που δεν φαίνεται ο δικαιούχος του λογαριασμού στην εκτύπωση αυτή, να συνοδεύεται από εκτύπωση του iban του λογαριασμού όπου φαίνεται ο δικαιούχος;

Απάντηση: Δικαιολογητικά που εξάγονται από τα μηχανογραφικά συστήματα των τραπεζών γίνονται αποδεκτά. Συνίσταται τα δικαιολογητικά αυτά, να εξάγονται και να επισυνάπτονται σε μορφή pdf, ενώ θα πρέπει να διαθέτουν και αναγνωριστικό γνησιότητας

